

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 25.10.2021

Saksnr.: 21-094479AST-BORG/01

Dommere:

Konstituert lagdommer Hans Nikolai Førde
Lagdommer Mats Wilhelm Ruland

Meddommere:

Innkjøpsdirektør Hedvig Grande-Breyholtz
Sivilingeniør Ole Ancher Grøn
Kontorsekretær Beate Aas Mietinen
Ingeniør Christopher John Cooper
Daglig leder Ahmad Farid Latifi

Tiltalt Advokatfullmektig Linnéa
 Tereza Karlberg
Tiltalt Advokatfullmektig Linnéa
 Tereza Karlberg

Påtalemyndighet Oslo Statsadvokatembeter

Oslo politidistrikt har den 26. oktober 2020 utferdiget to identiske forelegg mot
født 9. januar 1995, og , født 21. mai 1995.

Foreleggene lyder slik:

Straffeloven § 321, jf. straffeloven § 15

for å ha tatt en gjenstand som tilhører en annen, med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å selge, forbruke eller på annen måte tilegne seg den.

Grunnlag:

Lørdag 15. august 2020 kl. 19.45 i Østre Aker vei 264 i Oslo tok og
liverse matvarer til en samlet verdi av 2 407,- fra butikken
Coop OBS Hypermarked uten å betale.

Boten var for hver av dem satt til 4 000 kroner, subsidiært fengsel i åtte dager. Verken
eller vedtok foreleggene, og saken ble oversendt til tingretten for
pådømmelse, jf. straffeprosessloven § 268. Oslo tingrett avsa den 29. april 2021 dom med
slik domsslutning:

1. født 09.01.1995, dømmes for overtredelse av
straffeloven § 321, jf. straffeloven § 15 til en bot stor 4 800 – firetusen åttehundre
– kroner, subsidiært fengsel i 10 – ti – dager.
2. , født , dømmes for overtredelse av straffeloven § 321, jf. straffeloven § 15 til en
bot stor 4 800 – firetusen åttehundre – kroner, subsidiært fengsel i 10 – ti – dager.
3. født 09.01.1995, dømmes til å betale det offentliges
saksomkostninger med 500 – femhundre – kroner innen to uker fra dommens
forkynnelse.
4. , født , dømmes til å betale det offentliges saksomkostninger med 500 –
femhundre – kroner innen to uker fra dommens forkynnelse.

og har anket dommen til Borgarting lagmannsrett.
Anken gjelder bevisdømmelsen under skyldspørsmålet, samt saksbehandlingen. Ved
lagmannsrettens beslutning 26. august 2021 er anken over bevisbedømmelsen under
skyldspørsmålet henvis til ankeforhandling, mens anken over saksbehandlingen er stilt i
bero.

Ankeforhandling ble holdt 21. oktober 2021 i Borgarting lagmannsretts hus. De tiltalte og
ett vitne ga forklaring. Øvrig bevisførsel fremgår av rettsboken.

For nedla aktor følgende påstand:

1. f. 09.01.1995 dømmes for overtredelse av straffeloven § 321, jf. straffeloven § 15 til å betale en bot stor kr 4800 - kroner subsidiært 10 dager fengsel
2. f. 09.01.1995 dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige fastsatt etter rettens skjønn.

Aktor nedla følgende *påstand* for

1. f. 21.05.1995 dømmes for overtredelse av straffeloven § 321, jf. straffeloven § 15 til å betale en bot stor kr 4800 - kroner subsidiært 10 dager fengsel
2. f. 21.05.1995 dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige fastsatt etter rettens skjønn.

Forsvarer nedla påstand om at de tiltalte frifinnes, subsidiært at de anses på mildeste måte.

Lagmannsrettens vurdering

Som det fremgår av det ovennevnte, gjelder saken tiltale for tyveri, jf. straffeloven § 321, jf. § 15. Det faktiske hendelsesforløpet er i grove trekk uomtvistet. Basert på de tiltaltes og vekter ----- forklaringer, samt videoopptak, legger lagmannsretten følgende faktum til grunn:

De tiltalte, ----- er gift. Tidligere handlet de ofte på Coop Obs! Hypermarked Haugenstua, og de var der sammen for å gjøre innkjøp den 15. august 2020. Butikken har en ordning med selvbetjente kasser, der betalingen skjer med bankkort etter at varene på forhånd er skannet og registrert av kundene samtidig med vareplukkingen. Det er også mulig å betale med bankkort og kontanter i betjent kasse.

Under handlingen pakket de varene i plastposer som ble plassert i handlevognen.

----- gikk først i en av de selvbetjente kassene for å betale for varene som de hadde skannet. Verdien av disse varene var 221 kroner, og beløpet ble betalt av ----- med bankkort. De hadde også varer til en verdi av 2 407 kroner i handlevognen, som ikke var registrert. Disse varene var pakket i en egen, separat plastpose. Før betaling svarte de likevel bekreftende på systemets spørsmål om alle varene var skannet og registrert. Paret ble plukket ut for tilfeldig undersøkelse, som ble gjennomført ved at en av butikkens ansatte så gjennom varene i vognen for å kontrollere at disse var skannet og registrert.

----- sa til den ansatte at ikke alt var registrert, og han forklarte dette med at de skulle betale for resten av varene i en betjent kasse, siden de uansett måtte dit for å kjøpe røyk. Denne forklaringen førte til at den ansatte godkjente kjøpet.

----- gikk deretter umiddelbart til en av de betjente kassene. Det fremgår av opptaket fra videoovervåkningen at ----- der betalte for en røykpakke. Idet han betalte for

røykpakken, gikk med handlevognen forbi den samme kassen, uten at det ble betalt for varene som ikke var registrert eller betalt.

De tiltalte ble stanset av en vekter - vitnet – da de var i ferd med å gå ut butikkens hoveddør. Det ble avdekket at varer til en verdi av 2 407 kroner ikke var betalt, og forholdet ble politianmeldt.

Ut fra dette er det ingen tvil om at de tiltalte i objektiv forstand har forholdt seg slik som beskrevet i forelegget. De tiltalte har etter hendelsestidspunktet holdt fast ved at varene ikke ble betalt på grunn av en ren forglemmelse. Sakens sentrale spørsmål er derfor om de har handlet med den nødvendige grad av skyld.

Skyldkravet er forsett, jf. straffeloven § 21. Den konkrete problemstillingen er om det kan ses bort fra de tiltaltes forklaringer om at det var en ren forglemmelse at varene ikke ble betalt idet de passerte det siste betalingspunktet.

Strafferettens beviskrav er meget strengt. Dette betyr at all rimelig og forstandig tvil om at vilkårene for straff er oppfylt, skal komme de tiltalte til gode. Dersom lagmannsretten ikke med sikkerhet kan se bort fra at de tiltaltes forklaringer er riktig, skal deres forklaringer legges til grunn.

De tiltaltes forklaringer går i korte trekk ut på at de i løpet av handleturen bestemte seg for å dele handelen. skulle betale «sine» varer med kort i den selvbetjente kassen, og skulle betale det resterende i en av de betjente kassene. Årsaken til denne delingen var at de hadde en del kontanter på seg - rundt 2 500 kroner - som de hadde fått til Id-feiringen, og som de ønsket å forbruke. Delingen ble utført slik at varene som skulle betale med kontanter ble lagt i egne poser, separert fra de andre varene. Etter den tilfeldige kontrollen, oppsøkte de en betjent kasse for å betale for resten av varene og for å kjøpe en røykpakke til far. har forklart at hun må ha vært i sin «egen verden» da hun passerte kassen uten å betale. har forklart at han var opptatt av å betale for røykpakken, og at han ikke hadde noen tanker om at skulle betale for de øvrige varene.

Begge har forklart at de begynte å diskutere prisen på jakken – en av de varene som ikke ble betalt – idet de spaserte mot utgangen. Da spurte om å få se kvitteringen, ble de oppmerksomme på at de hadde glemt å betale. I samme øyeblikk ble de stanset av vekteren.

Lagmannsretten bemerker at forglemmelser om betaling av varer er noe som fra tid til annen kan skje, og at det er noe enhver kan oppleve. Isolert sett fremstår forklaringen derfor ikke usannsynlig. Når det skal tas stilling til om de handlet med forsett, må det imidlertid gjøres en mer inngående vurdering.

For lagmannsretten er det påfallende at begge de tiltalte glemte å betale for varene, som verdimeslig utgjorde det alt vesentligste av handelen. Det er påfallende dels fordi de hadde vært i kontakt med en av de ansatte i butikken, noe som burde ha gjort dem ytterligere skjerpet når de bare sekunder senere kom til det siste betalingspunktet. Det er også vanskelig å forstå hvordan begge kunne overse varene som lå i poser i handlevognen da de stod i kassen for å betale for røykpakken. Videre viser lagmannsretten til at det ut fra videoklippen kan se ut til at [redacted] viste frem en kvittering til den ansatte i kassen, som for å understreke at alle varene i vognen allerede var betalt for. Også dette er vanskelig å forene med de tiltaltes forklaring om at varene ikke var i tankene deres.

Også andre deler av de tiltaltes forklaringer fremstår oppkonstruert og tilpasset. Siden de uansett skulle betale for varene i en betjent kasse, er det vanskelig å forstå hensikten med å dele opp handelen, der noen varer ble betalt i en ubetjent kasse og de øvrige i en betjent kasse. Lagmannsretten viser i den forbindelse til at de kunne ha foretatt tilsvarende delbetaling i en betjent kasse, noe som dessuten ville ha vært like effektivt. Også dette kan tilsi at borttakelsen var forsettlig, og at oppdelingen av betalingsmetoden var en planlagt fremgangsmåte for å redusere risikoen for å bli avslørt.

Det er imidlertid, som nevnt, på ingen måte utenkelig at rene forglemmelser kan skje. Lagmannsretten legger her til grunn at [redacted] kort tid før hendelsen hadde fått vite at hun var gravid, og at hun som følge av en tidligere spontanabort var preget av stress og uro. Lagmannsretten synes det er vanskelig helt å utelukke at dette gjorde at [redacted] var stresset og av denne grunn glemte å betale for de resterende varene. Videre mener lagmannsretten at kontrollen som de ble gjenstand for, der de uttalte til den ansatte at resten av varene skulle betales umiddelbart, formodentlig må ha gjort dem ekstra bevisst på at de kunne være under tettere overvåkning enn hva de normalt ville ha vært. At de likevel skulle ha valgt å gjennomføre et tyveri, fremstår da som et dristig grep. Retten viser her til at som fengselsbetjent, hadde særlig mye å tape på å bli avslørt. Det har formodningen mot seg at han skulle ha satt yrket sitt på spill for å ta verdier for et relativt lite beløp, særlig når det tas i betraktning at risikoen for å bli tatt må ha fremstått som betydelig.

Lagmannsretten kan ikke se at det er påfallende at de tiltalte pakket varene ned i poser underveis i handlingen. Dette er en fremgangsmåte som ikke er helt uvanlig.

Vekteren - [redacted] - forklarte for lagmannsretten at han fulgte med på de tiltalte via videoovervåkingen etter at de ble kontrollert i den selvbetjente kassen. Han uttrykte at han var usikker på om han hadde en mistanke mot dem som følge av tidligere erfaringer. Han ble foreholdt gjengivelsen av sin forklaring under hovedforhandlingen for tingretten i april i år, der han ble parafasert på at butikken hadde indikasjoner på at de tiltalte tidligere hadde begått tyverier. Under ankeforhandlingen sa han at det «kunne stemme», men for øvrig husket han ikke noe om dette. Lagmannsretten mener derfor at det ikke kan legges til

grunn at vekteren hadde noen eksisterende mistanke mot de tiltalte på bakgrunn av deres «modus operandi». forklarte også for lagmannsretten at da han stoppet dem, hadde begge tiltalte spontant spurt den andre om hun/han hadde betalt. Dette kan også underbygge at det er tale om en forglemmelse.

Ut fra den samlede bevisførselen mener lagmannsretten, under tvil, at det ikke kan utelukkes at det var en forglemmelse fra begge som var årsak til at varene ble tatt med ut av butikken, uten at de var betalt for. Det foreligger da ikke forsett med hensyn til vilkåret «tar», og heller ikke forsett knyttet til «uberettiget vinning», jf. straffeloven § 321 jf. § 22. De tiltalte skal derfor frifinnes.

Da de tiltalte frifinnes er det ikke aktuelt å idømme sakskostnader, jf. straffeprosessloven § 436.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

frifinnes. født 9. januar 1995, og født 21. mai 1995,

Hans Nikolai Førde

Mats Wilhelm Ruland

Hedvig Grande-Breyholtz

Ahmad Farid Latifi

Ole Ancher Grøn

Beate Aas Mietinen

Christopher John Cooper

Dokument i samsvar med undertegnet original.
Signert elektronisk, Kristian Lorentzen

Veiledning til domfelte i lagmannsretten

Du kan anke dommen i lagmannsretten

Du har rett til å anke over en dom i lagmannsretten. Du må i så fall anke innen to uker fra den dagen dommen er avsagt eller forkynt (gjort kjent) for deg. Det vil si senest [dato]. Det er Høyesterett som behandler anker over avgjørelser i lagmannsretten.

Hva kan du anke over?

Du kan anke over

- lovanvendelsen under skyldspørsmålet, hvis du mener loven er tolket feil
- utmålingen av straffen
- inndragning, erstatning, tap av førerrett eller lignende
- feil ved saksbehandlingen

Du kan ikke anke over feil ved bevisvurderingen under skyldspørsmålet.

Høyesterett kan nekte å behandle anken

For å bli behandlet i Høyesterett må anken gjelde spørsmål som har betydning utover din sak, eller det må foreligge andre særlige grunner. Høyesteretts ankeutvalg avgjør om anken blir behandlet.

Hvordan anker du?

Du kan anke skriftlig eller muntlig for den lagmannsretten som har avsagt dommen, eller for påtalemyndigheten (for eksempel statsadvokaten eller politiet). Hvis du er varetektsfengslet, kan du også anke overfor ansatte i fengselet.

Forsvareren eller en annen advokat kan gi råd om du bør anke dommen, og eventuelt hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken hos lagmannsretten, påtalemyndigheten eller hos ansatte i fengselet. Du må i alle tilfelle selv skrive under på anken.

Hvis Høyesterett vil behandle anken, får du oppnevnt en forsvarer som betales av det offentlige. Dersom du ønsker en bestemt forsvarer, bør du opplyse om det samtidig med anken eller så snart som mulig senere.

Hva må anken inneholde?

I anken må du spesifisere

- hvilken dom du anker
- om anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, eller avgjørelsen om straff, inndragning eller andre reaksjoner
- hvilke feil du mener har skjedd – når anken gjelder saksbehandlingen

Videre bør du nevne

- nye bevis som du vil legge fram
 - endringen du ønsker
 - hvilke feil anken gjelder, ved anke over lovanvendelsen
-

Var du ikke til stede under ankeforhandlingen?

Hvis du er domfelt uten å ha vært til stede under ankeforhandlingen, kan du be om at saken blir behandlet på nytt. For å kunne få ny behandling på grunn av møtefravær må du gjøre det sannsynlig at du hadde gyldig fravær, og at du ikke kan bebreides for at du ikke meldte fra i tide. Du må sette fram kravet for lagmannsretten eller påtalemyndigheten innen to uker fra dommen er forkynt (gjort kjent) for deg.

Tidspunktet for soning

Dersom du er dømt til ubetinget fengselsstraff, kontakter Kriminalomsorgen deg om tid og sted for soningen. Dersom du har særlige ønsker om når du skal sone, må du kontakte Kriminalomsorgen.

Soning i eget hjem

Dersom du har fått en dom på under fire måneder ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i eget hjem med elektronisk kontroll (fotlenke) (straffegjennomføringsloven § 16 andre ledd). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Soning i institusjon

Dersom du har fått en dom på under ett år ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i en institusjon for behandling av avhengighet eller psykiske lidelser, spesielle former for omsorg eller attføring (straffegjennomføringsloven § 12). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Betinget fengselsstraff

Dersom du er dømt til betinget fengselsstraff, betyr det at soningen er utsatt i en prøvetid. Grunnvilkåret ved betinget dom er at du ikke begår noen ny straffbar handling i prøvetiden. Det kan også være fastsatt andre vilkår i dommen. Hvis du begår en straffbar handling i prøvetiden, kan retten gi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Hvis du bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme at fengselsstraffen helt eller delvis skal sones.

Samfunnsstraff

Dersom du er dømt til samfunnsstraff, vil det si at du er pålagt å utføre samfunnsnyttig tjeneste, delta i program eller andre tiltak utarbeidet av Kriminalomsorgen i så mange timer som retten har bestemt. Samfunnsstraffen kan også inneholde forbud mot kontakt med bestemte personer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du begår en ny straffbar handling før samfunnsstraffen er gjennomført, eller hvis du ikke utfører samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Ungdomsstraff

Dersom du er dømt til ungdomsstraff, sendes saken til Konfliktrådet. Konfliktrådet vil innkalle til et stormøte der det skal utarbeides en ungdomsplan. Bli man ikke enige om en ungdomsplan, sendes saken tilbake til domstolen som avgjør om hele eller deler av den betingede straffen skal sones. Hvis du begår en ny straffbar handling før ungdomsstraffen er gjennomført, eller hvis du bryter vilkårene satt i ungdomsplanen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Dersom du er dømt til å betale en bot og ikke betaler innen betalingsfristen, vil den bli forsøkt innkrevet ved lønnsstrekk eller annen tvangsinnkreving. Lykkes ikke dette, må du sone i fengsel.
